

SÜMEG ÉS VIDÉKE

(SÜMEG-SZENT-GRÓT.)

TÁRSADALMI HETILAP.

A SÜMEGVIDÉKI GAZDAKÖR ÉS A SÜMEGI NÉPBANK HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik minden vasárnap.

HIRDETÉSEK: 2 hasábról hetente egyeztetési hirdetésnél 10 H., többeszeri hirdetésnél 14 H. — Hivatalos hirdetéseknek minden szó 4 H. — Hirdetéseket és díjakat HORVÁT GÁBOR nyomdájába küldendők.

Előfizetési árak:		Felelős szerkesztő:	A lap szellemi részét illető közleményeket a szerkesztőséghez kérünk.
Egész évre	8 kor.	ÉLES KÁROLY.	Előfizetési pénzek Horvát Gábor könyvnyomdájába küldendők.
Fél évre	4 kor.	A kiadók nevében:	Kéziratokat nem küldünk vissza.
Negyed évre	2 kor.	Lukonich Gábor dr.	
Egyes szám ára 20 fillér.		Bárdi György dr. Darnay Kálmán.	

Nagy feladatok.

A közel jövőben nagy feladatokat kell megoldania a magyar nemzetnek. A harminc és egynéhány esztendő alatt, mely a nemzetnek királyával való kiegyezése óta elmúlt, sikerült már jól elvégezni néhány nagy munkát, mely a nemzeti konszolidáció fundamentuma. Ezen a fundamentumon most tovább kell építenünk. Három század mulasztását kell helyrehoznunk, gyorsan, rövid idő alatt, hogy mögötte ne maradjunk a népek versenyének, melyben hogy méltó helyünk legyen, ez most a modern Magyarországnak fundamentális politikája.

S ezt csakis mezőgazdaságunk hatalmas arányban való fejlesztésével, kereskedelmünk és iparunk naggyá tételével érhetjük el.

A párisi világkiállításon bebizonyítottuk, hogy máris nagy alkotásokra vagyunk képesek. Néhány ezerre rug azoknak a magyar kiállítóknak a száma, akiket a párisi kiállítás jury-je különös elismerésre méltóknak talált. Ezeket kitüntették. A kitüntetések között elég gyakori a hors concours, a versenyen kivüliség és a grand prix, az arany érem. Kellemes szenzációt keltett mindenfelé, mikor a fővárosi lapok hírül adták a kolumnákra terjedő kitüntetések. Mert őszintén szólván, várni nagyon vártuk e kitüntetések, de hogy ilyen hatalmas tömegben, csödtől fog ránk hullani az áldás, azt nem reméltük.

Anélkül, hogy elkapatnánk magunkat, konstataljuk, hogy a hatalmas és előrehaladott Franciaország részéről az elismerésnek ez az impozáns megnyilatkozása olyan nagyfontosságú dolog, mely következményeiben üdvösen fog kihatni mezőgazdaságunk, kereskedelmünk és iparunk fejlődésére. Másrészt pedig nagyban emeli tekintélyünket és megbízhatóságunkat a külföld előtt. Mert Páris ítélete előtt tisztelettel hajlik meg a világ.

S nem annyira kereskedelmünkre és iparunkra, mint inkább illetékes hatóságainkra nehezedik most az a feladat, hogy a párisi kitüntetések a magunk erkölcsi és anyagi előnyére a lehetőség szerint kiaknázzuk, annál is inkább, mert bizony sok-sok száz-ezer forintba került nekünk az idén Páris. Fényes alkalom ez arra, hogy propagandát csináljunk a világ előtt Magyarországnak produktumainak.

Mindenütt a külföldön hatása lenne ennek a propagandának, de sehol sem oly nagy, mint a Balkánban.

Iparunk és kereskedelmünk jövője a Balkánban van. Szerbia, Bulgária, Románia, Törökország, Montenegró, de még Görögország is úgy fekszenek, s a mind jobban kiépülő közlekedési vonalak is arra predesztinálják, hogy exportjukat és importjukat legcélszerűbben és legolcsóbban Magyarországgal, illetve Magyarországnak révén bonyolíthatják le. Már most is számos millióra rug kivitelnünk, különösen Szerbiába, míg viszont Szerbia

exportjának túlnyomó részét Magyarország emészti fel.

De még mindig messze vagyunk attól, hogy helyzetünk előnyeit kiaknázzuk. A kereskedelmi, ipari és mezőgazdasági forgalom, mely Magyarországnak és a Balkán államok között kapcsot létesít, még korántsem oly széles és erős, mint amilyenné egy nálunk élelmesebb ország tudta volna tenni. Dacára annak, hogy kereskedelmi kormányunk Baross Gábor halála óta számos ügynökséget létesített a Balkán nagyobb városiban és számos gyárunk és kiviteli cégünk ott bonyolítja le legjövödelmezőbb üzleteit, még mindig nem tudunk sikerrel konkurrálni a Balkánban operáló többi külföldi állammal.

S hogy sikerrel tudjunk konkurrálni, ez egyik legfontosabb nemzetgazdasági feladatunk. A Balkán piaci nekünk vannak teremtvé. Más, természetesebb piacunk alig van nekünk, akik nyugatról és északról Európa nagy iparúzó államai közé vagyunk ékelve. Életkérdés ránk nézve a Balkán.

Ismerjük fel e kérdés óriási horderejét! Most, a párisi világkiállítás kitüntetései a legjobb impulzust adják arra, hogy a magyar ipar, kereskedelem és mezőgazdaság vállalkozási kedvet és tetterőt kapjon. Minden tényező át van hatva párisi sikerünktől, most kell megkezdeni a Balkánban a nagy előmunkát, melynek végcélja csak az lehet, hogy a forgalom szempontjából mi az legyünk a Balkán államoknak, ami nekünk Ausztria volt.

A mi halottunk.

Évre év mult tele sötét gyásszal,
Hogy anyátlan árva lett hazánk;
Amikor a fájdalom viharja,
Bősz haraggal szakadt le reánk.
Szívünk vonaglott a kínos gyötrelmetől,
Harmatos lett a fű elsirt könnyeinktől

Uj virág nyílt már a régi helyén,
Melyet kezünk hintett, szórt oda,
Megöntözve szemünk harmatával,
Hol pihent a drága jó anya.
Hej! de a magyarnak fájdalma a régi!
S lesz-e egykor vége? Oh! ezt, ezt nem kérdi!

A szenvedés kínos Golgotáját
Már régóta járja ez a nép,
Kicsorduló vér- és könnypataktól
Ázik nyoma, amerre csak lép.
De legfájdóbb sebet szívében viseli,
Amely sötét gyásszal s fájdalommal teli.

Oda borul újra ez a hű nép
A bus, sötét ravatal elé.
És zokogó imádsága szárnyal
Az Irgalom szent trónja felé.
Oh! nem feled el a magyar soha téged!
Mi drága halottunk, dicsőült Erzsébet!

Rozgonyi György.

Felsenburgi Höller Jozefin.

(Vége.)

Felsenburgi Höller Jozefin asszony harminc év előtt ragyogó leány volt. Ballet-csillag, akiért rajongtak a fiatal gavallérok és sok bolondságra adták rá a fejüket miatta. *Ballet-hercegnőnek* hívták és esdekelték a kegyeiért.

De felsenburgi Höller Jozefin büszke leány volt. Három lépésről beszélt az urakkal és megtette azt a bolondságot, hogy belebomlott egy részeges prim-hegedűsbe, akinek a barna fejét mindennap és minden este ott látta a lábai alatt az orchesterben.

És feleségül ment hozzá. Ugyiszólván maga kérte meg Kádár Jánost, aki egy kicsit ostoba ember volt és sokat ivott.

Felsenburgi Höller Jozefin aztán egyszer magasabbat talált ugrani a rendesnél és fent, a csipőjénél kifocamodott a lába. Feküdt utána három hónapig, de aztán is megsínylette ezt a magas ugrást. A szép, liliomszál termete megtört és feje egészen előre esett. Mert a ballet-hercegnő bicegett.

Ezzel aztán a ballet-hercegnőnek lehullott a koronája. A kurta túlánglé szoknyákat félre kellett dobni, mert a bicegő lábért már nem rajongtak a gavallér urak.

A többi aztán magától ment. Kádár János még huzta egy-két évig a primet, de egyre hamisabbban, mert sokat ivott az istenadta, végre aztán ő is beadta a kulcsot. Kidobták szegényt a zenekarból és hazament busulni.

Felsenburgi Höller Jozefin ekkor csapott fel táncbanárnőnek. Bérbe vettek Jánoskával egy ócska zongorát s a ferencvárosi kisasszonykák és urfiak e mellett tanulták meg a táncolás művészetét.

És innen kezdve nagy szürkeség következik. Évek, hosszú évek olvadnak egymásba és sommi esemény. Felsenburgi Höller Jozefin asszony tanít és az évek, ahogy egymásra halmozódnak, egyre jobban töpörödik össze. De azért a régi.

Ha bekopogtat valahová, bájos bókot vág és libegve közeledik. Szinte táncol. Otthon örökösen táncol. Kádár János urat a halálig kinozza, hogy zongorázzék s amíg a sivitó hangok ritmusára veti a lábait, sok bája törekszik.

Szerdán és szombaton sokat fúrad. A kis ferencvárosi csemétékben sok a merevség és az érzéketlenség. Holtra gyötéri magát velük, de amikor már vége a táncórának, egymaga tovább táncol és gyönyörködik a mozdulataiban. Szerdán és szombaton tudniillik házimesteri beavatkozás nélkül szólhat a zongora.

Jozefin asszony a Ferencköruton bicegett hazafelé. A kicsi, öreg teste könnyedén hajlott jobbra-balra és a ballet-hercegnő belemosolygott az áprilisi napsugárba. Pipiskedve lépkedett és alig várta, hogy hazaérve, táncoljon kissé. Ma újra gorombáskodni fog a házimester, mert nincs is szerda és a zongora mégis szólni fog. Igen, Jánoskának muszáj ma zongorázni. Mert olyan szép a tavasz. A napsugár táncol, a virág illatos, a tavaszi szellő táncol... minden,

Nem nehéz dolog ez. Hisz alig van vidéki városunk, melyben egy-két olyan kereskedelmi és iparág nem virulna, amely nem tudna prosperálni a Balkánban. Hát még mezőgazdasági terményeink!

A tjanak össze kisebb nagyobb csoportokban gazdáink, iparosaink és kereskedőink, alakuljanak szövetségekké, társulatokká e célból. Az illetékes faktorok, első sorban a kormány, minden telhető erejével támogatni fogja őket. S induljanak el, hogy meghódítsák a Balkánt a magyar pénznek és magyar értelemnek.

Mert ez a mi küldetésünk most, a küldetésre hivatott nemzetek között.

„A nemzetgyilkos kór.”

Tisztelt szerkesztő ur!

Kérjük legyen szives a „Sümege és Vidéke” című lap f. évi 35. számában „A nemzetgyilkos kór” cím alatt megjelent cikkre vonatkozó, alábbi csekély mondani valónkat, a lapban közzé tenni.

Már jó ideje tapasztaltuk, hogy a közigazgatás iránt folytonos érdeklődéssel viseltetik és hogy a saját buvázkodásán alapuló tapasztalatait lapjában leírva, a közigazgatási hatóságot a mostani divat szerint jóakarattal, hol erre, hol arra figyelmezteti. De eddig a hang, amelyen a szerkesztő ur szól, olyan volt, hogy az nem sértett; tehát sokszor az alaptalan feljajdulásokat is, az ember csak elhallgatta. Vagy jobban mondva — figyelembe sem vette. Pedig már régen kellett volna részünkről is egy kis figyelmeztetést megköszönetni, t. i. hogy „sutor ne ultra kaptafa”. De ezt nem tettük; mert az ön cikkézése tisztelt szerkesztő ur, egyetlen egy igazságszerető és a dologhoz értő emberrel sem hitette el azt, hogy a közigazgatás kötelességeit lelkiismeretes pontossággal ne teljesítette volna. — Tehát az ön elégedetlensége, nem hatott reánk valami nagyon leverőleg.

Azt azonban már nem lehet szó nélkül hagyni, amit ön, lapjának mult számában vezércikkhez; mert olyan stílusban, még egy hivatalos vizsgálatot teljesítő „valakinek” sem szabad beszélni, annál kevésbbé önnök, tisztelt szerkesztő ur, a kinek az adatai hamisak és a ki — egész tisztelettel legyen mondva, ahhoz csak még sem elég ember, hogy mindenkit bírálgasson és hogy a közigazgatást „élhetetlennek” merje címezni. Ezt a kifejezést a leghatározottabban vissza utasítjuk a közigazgatásiak nevében.

A szóban levő vezércikk, tisztán hasból való jajgatás. Üres — alaptalan láma komédia. Hogy pusztulunk, kevesbedünk, megesz bennünk a bacillus, a piszok? Ez mind nem igaz; mert először, annyi piszok, mint amennyi Sümege van, Budapest legelső „nagykorcsmájának” a söntés szobájában is van, ahova fiakkeres, miliári, cséplő, köszörüs, tyukász stb. hordja be a sarat. De meg abba a porcelán pökcöcsésébe semmiféle kanász, jubász stb. sem fog belepököni; ha csak valami lelkiismeretes ember

folyton elibe nem tartja, hogy „tessék bácsi cölözön bele”.

Hogy fogyunk, az nem áll; — mert inkább szaporodunk, ebben a nyugotli műveltségre nem hajlandó megyében is és pedig az elmúlt fél évben éppenséggel 4018 a szaporodás. Amennyiben, az alispáni hivatalhoz beadott hivatalos adatok szerint: született Zalamegyében 9830 gyermek, s meghalt 5812. Ebből a sümegei járásra esik 599 születés, 378 halálozás. A szaporodás tehát 226. Hát ez nem elég? No meg azután azt is nyugodt lelkiismerettel el lehet mondani, hogy a sümegei járásban a tüdőbaj olyan ritka, mint a fehér holló és hogy ilyen tiszta kis helyet, mint Sümege, keresve sem találni.

Végül pedig annak kijelentésével, hogy a szerkesztő urral polemikába nem bocsátkozunk és hogy a fentieket csak az igazság érdekében irtuk, maradunk

Sümege, 1900. évi szeptember hó 6-án,
tisztelettel

A sümegei közigazgatásiak.

Felelet.

Lapunk mindenkor az igazság, a közügyek és a nagy közönség érdekeit szolgálta. Mereven kizártunk minden személyeskedő hangot. Hogy a fentti közleményt mégis szóról szóra, vessző kihagyása nélkül közöljük, tesszük azért, mert a támadás közvetlenül lapunk szerkesztőjét éri. Ezért nem zárjuk el előle lapunkat, de megis feleltünk rá higgadtan, tárgyilagosan, elég tisztes multunkhoz híven: minden személyeskedő hang nélkül.

Először is lássuk azokat az alaptalannak nyilvánított fölajdulásokat. Sem időnk, sem terünk most, hogy azokat a fölajdulásokat regisztráljuk s így alaposágukat bebizonyítsuk. Az azonban szent igazság, hogy ezek akár a szerkesztő, akár más tollából jelentek meg, való tényeken alapultak. Megcáfolásuk tehát nem sikerült volna. Ha figyelembe nem vettük: nem a mi hibánk, bár nem egyszer az orvoslás nyomon követte őket. Nekünk hivatásunk azokat a „fölajdulásokat” közölni, ezzel csak azt a kötelességünket tettük meg, amivel közönségünknek tartozunk. E kötelességet teljesítjük ezután is.

Térjünk át lapunk mult számának vezető cikkére.

Az egész cikk általánosságban mozog, alig nyolcadrésze foglalkozik sümegei speciális viszonyokkal. Általánosságban irtuk tehát „a magyar közigazgatás élhetetlenségét” is. Miért jajdultak föl tehát a sümegei közigazgatásiak? Lássuk. Ugyan ez a szó mit jelent itt? Jelenti, hogy a magyar közigazgatásban nincs meg az az életrevalóság, amelyet az államnak ez elsőrendű funkcionális szervezete megkövetel. Amióta Sennyey Pál báró egyik országgyűlési beszédében a magyar közigazgatást ázsiaiának jellemezte, amióta Grünwald Béla hatalmas tehetsége ennek a közigazgatásnak reformálására a mozgalmat megindította, azóta a belügyminiszterektől a legutolsó falusi jegyzőig az összes hivatalos körök, az országgyűlésnek minden pártárválata, akár az államot, akár a mostani rendszer híve, az

országának minden lapja, a haza egész nagy közönsége mind mind azt vallja, hogy közigazgatásunk nem felel meg azoknak az elsőrendű közegészségügyi, közgazdasági, kulturai és nemzeti feladatoknak, amelyekre hivatva van. Azért van évek óta napirenden, azért vált égető kérdéssé a közigazgatás reformja. Nem azért vajudik-e a közigazgatás államosításának kérdése? Avagy nem ezt bizonyítják-e a legutóbb történtek. Széll Kálmán nem azért szervezte-e a jegyzői tanfolyamokat, nem azért tart-e e hó közepén nagy szaktanácskozást, hogy a közigazgatást reformálva, nagy, nemzetfenntartó hivatásának betöltésére végre képesítse? A pestmegyei főszolgabírók is azért gyűltek össze tanácskozásra, dolgoztak ki a közigazgatás bajairól terjedelmes memorandumot, tárták föl a már elviselhetetlen állapotokat, hogy a magyar közigazgatást kiemeljék a kátyúból és életképesse tegyék. (Ezt az érdemes munkát lapunknak is megküldték. Sajnáljuk, hogy nagy terjedelme miatt nem közölhetjük.)

Jól tudjuk, hogy a sümegei közigazgatásiak is érezik, tudják mindezeket. Hisz ők is nyakig élnek benne a bürokratizmusban, amidőn a hivatalok óriási akta-gyárrá fejlődtek, amelynek ellátása igénybe veszi és teljesen lekötöti a tisztviselőknek minden erejét és tehetségét.

A bürokratizmusnak ez a fojtogató karja bénítja meg, dermeszti meg országoszeretők összes erőket s oka annak, hogy közigazgatásunk nem felel meg — mert lehetetlen megfelelnie — az élettel hozzáfűzött nagy várakozásoknak. Ebben az értelemben használtuk mi az élhetetlen szót a magyar közigazgatásra.

Ezek után térjünk át a „hasból való jajgatás”-ra. Ha már a mult cikkünkben tárgyalt témával foglalkozunk, nem hagyhattuk említés nélkül azt a kontrasztot, ami a belügyminiszternek kifüggesztett leirata és a tényleges állapotok között fennforgott. Ezekről az állapotokról a tisztelt sümegei közigazgatásiak is társadalmi uton nem egyszer nagyon elitélőleg nyilatkoztak. Nem akarjuk ezeket a nyilatkozatokat reprodukálni, sem újabb adatokat felsorolni, mert feleltünk tulságos terjedelmessé váltnék. Lesz még ideje, hogy „följajduljunk”. Hogy a beküldött közlemény éppen maga figurázza ki a belügyminiszterium jóakaratu tanácsait, arról nem feleltünk.

Nem hagyhatjuk azonban cáfolat nélkül „a hasból való jajgatást, az üres, alaptalan láma komédiát”.

Hogy kevesbedünk, azt nem állítottuk. Figyelemmel kísérjük hazánk lakosságának népesedési mozgalmát s nagyon jól tudjuk, hogy szaporodunk. Azonban lássuk ezt a szaporodást Sümege nézve.

Zalavármegye lakossága az 1890-iki népszámlálás szerint kikerekítve 404.700. A beküldött cikk szerint született 9830, meghalt 5812. A szaporodás tehát 4018. Es 9.92 lélek ezer után.

A sümegei járás lakossága a fentebbi adat szerint 26.800. Született 599, meghalt 378, a szaporodás 226. Es 8.59 ezrelék.

Sümege község lakossága 5400. Született 91, meghalt 78. A szaporodás 13. Es 2.4 ezrelék.

No, kérem, itt nem kell a cikkírónak beszélnie. Beszélnek ezek a számok és a napnál fényesebben igazolják, hogy ez a mi tiszta kis helyünk, már mint Sümege községe, az arányszámnak több mint 75 minusával kullog a vármegye átlagos szaporodása után.

Magyarország szaporodásának arányszáma az 1890-iki népszámlálás szerint 10 és pár tized. Ime, vármegyénk majd eléri, járásunk nagyon megközelíti ezt az arányszámot. Am Sümege nagyon alatta marad, holott földrajzi viszonyai egészségügyi szempontból kedvezőek.

Itélje meg a közönség ezt a „hasbeszédet” és ezeket a „hamis” adatokat. Bizony nem „üres — alaptalan láma komédia” ez, hanem a kétszer kettő négy erejével bebizonyított igazság.

Még egyet a cikk hangjára. Magyarországhban, hála Isten, ma még szabadsajtó van. Nemzetünknek ez egyik legdrágább kincse. Ez a szabad sajtó megadja nekünk a jogot, de közönségünk érdeke kötelességünk is teszi, hogy a szabad kritikát mindenkivel szemben gyakoroljuk. Megtesszük ezt jövőre is. A sajtó nem arra való, hogy az újságírás névtelenjei, senkije tönkjéllattal áldozzanak a „valakik” oltára körül. Ha ide sülyed, akkor csavarják ki a nyakát a mai nap.

Ezek után az ügyet részünkről is befejezotnek nyilvánítjuk.

A legelőgy rendezése.

Évek hosszú sora óta várja a sümegei legelőgy a rendező kezeket. Bizony erre a rendezésre immár nagy szükség van, mert alig városunknak még egy ügye, amelyik oly rendezetlen állapotban leledzenék, mint ez.

Jelenleg a legelő senki jószágja. Különösen a haraszt. Turja-marja, ki hol éri. Hordják róla

minden táncol... Hát miért nem táncolhatna ő is. Sőt.

Ejha, ha most neki kerekednék itt a köruton és táncolna egyet. Na hiszen. Pedig szinte kedve volna rá. Mert olyan szép ez a tavasz...

Felsenburgi Höller Jozefin asszonynak valaki mélyen belenézett az arcába. Jozefin asszony azt hitte, hogy valami ismerőse és szinte bókolt. De ekkor látta, hogy bizonyos katoná. Egy vén katoná. A katonák pedig mind szemtelenek.

Jozefin asszony sietett. És úgy rémlett, hogy a háta mögött sarkantyupengést hall. Na, mindegy. És befordult a lakása felé. Alig várta, hogy táncoljon. Jánoska ma sokat fog uoszankodni. Mert ha a házmaster neveletlenkedik és betiltja a zongorázást, Jánoskának fütülnie kell. Így.

— Jánoska! — nyitott be hangos szóval aztán a lakásba. — Jánoska, táncolok. A Semiramis baletet. Halljuk csak!

Valaki kopogott. Jozefin asszony már táncolt és semmit se hallott. Az ajtón belépett egy katoná. A vén katoná, aki a köruton pengette a sarkantyuját. Huszárezredes volt. Megállt az ajtóban és a kezét a sikkájához emelte.

Jozefin asszony bókolt és szinte énekelve mondta:

— Parancsol, uram?
A huszárezredes tetovázott. Aztán előrelépett és mosolyogva mondta:

— Az uccán láttam meg önt, asszonyom.

Követtem, mert, úgy hiszem, ismerem. Én Kisfáy Pál vagyok.

Jozefin asszony egyszerre a két lábujjhegyére állott és egy cseppet sem látszott elragadtatva lenni. Szárazan mondta:

— Igen? A hadnagy? Nos?

A vén katoná csodálkozva nézett Jozefin asszonyra.

— Hát tudja, látni akartam a kis ballet-hercegnőt. Hiszen emlékszik még...

— Hogy emlékszem-e? Hogyne! Oh, hogyne!

És egyszerre haragosvörös lett a Jozefin asszony arca.

— Oh, nagyon jól emlékszem — mondta aztán felcsattanó hangon. — Különben, hogy is mert most elkísérni? Maga szemtelen. Már a multkor kiadtam az utját, amikor kétszer megcsókolt.

— A multkor... harminc év előtt?... — mondta csodálkozva az ezredes. — Rég volt...

— Hát hiába is veszekszik még utánam — folytatta patlogva Jozefin asszonyon — utáloom magát.

— De mit gondolt az Istenért?...

— Elég! Ajánlom magam. Többet ne merjen elkísérni!

És büszkén vetette fel fejét a csöpp, összeaszott Jozefin asszony és az ajtóra mutatott.

Kisfáy Pál huszárezredes kábult fujjel hátrált ki a szobából. Mikor kint volt az ajtón, Jozefin asszony az ura felé fordult és meggyőződéssel mondta:

— Látod, milyen szerelmes a szegény! Valóságos futóbolond...

Pakots József.

a gyepszint kocsiszámra egyes gazdák, ki a kertjébe, ki a szőlőjébe s ott marad a sivar, természetlen hold föld, mely termőrejtégtől megfosztva, pusztán, kopáron mered az égnek. A murva hordásában sem respektálják a rendet. Egyik itt, a másik amott nyitott új meg új gödört s úgy össze-vissza ligatálják annak a harasztnak szegény, tehellen testét.

Bizony bitang jószág volt eddig az a haraszt, akár csak a Csáky szalmája. Nem ügyelt rá senki, mintha gazdátlan jószág volna. Ilyen körülmények között még kevésbé gondoltak arra, hogy ennek a javítására, rendbehozására akár egy napszakot vagy egy fillért valaki áldozott volna. Minek? Hiszen a senki jószág, de amelynek birtokára mégis jogot formál boldog, boldogtalan.

Természetesen, még kevésbé volt gond a legeltetés rendtartására. Odahajította mindenki a jószágát, akár volt hozzá jussa, akár nem. Hajtott annyit, amennyit tartani tudott. Ellenben az, akinek része van a legelőben, ha semmiféle állapot nem tartott, semmi hasznát nem is látta a legelőjussának, ám a terhet, mint a városnak adófizető polgára viselte, minthogy a tenyészalutakat a város, mint erkölcsi testület szerzi be és tartja fenn és ennek a költségét az adózó képesség arányában a város mindegyik polgárának fizetnie kell. Igaz, nem nagy ez a teher, de azért rámutattunk, mint anomáliára, aminek jog szerint helye nincs.

Azt hiszem, azzal sem sokat gondoltak, vajjon a kihajtott állatok száma megfelele-e a legelő nagyságának és minőségének? Nem használják-e ki túlságos mértékben a legelőt s nem teszik-e ezzel végre is teljesen tönkre?

A törvény csak egyes kivételes esetekben engedi meg, hogy a közös legelőn magánlegeltetés is megeshessék. Megengedi nagyobb számú fajmarha tartása vagy pl. tejszövetkezetbe állók csoportja számára. Ám nálunk a közös csorda mellett mindig divatozott a magánlegeltetés is. Egyes éretlen gyerekekre mindig bízta néhány darab marhát, akik ott lábatlantoktak a közös legelőn majd itt, majd amott, nem csupán a legelőnek, a közös csordának megrövidítésére, hanem nem egyszer a jó erkölcsöknek ártalmára is.

Ez a törvény nélkül való állapot uralkodott évtizedeken át, kárára úgy a közös, mint a magánosok érdekeinek. Ennek a gazda nélkül való, minden szabályt mellőző életnek most már vége szakadt. Végre a sümegi járás főszolgabírójának rendeletére községünk eljárásága megindította a rendezésnek ügyét. Az első lépés a közbirtokosok szeptember 2-án tartott értekezlete volt, mely a maga részéről az ügy rendezésére bizottságot küldött ki.

Lapunk hírvetőjében megtalálják olvasóink az értekeztet lefolyását. Itt ezúttal csak arra kérjük az illető megbizottakat, hogy kellő előrelátással, meggondoltan, férfias higgadsággal és komolysággal fogjanak a fontos ügy rendezéséhez, hogy a megoldás úgy a város, mint erkölcsi testület, mint a közbirtokosok érdekeinek megfelelő és teljes megnyugvást keltő legyen.

Azoknak pedig, akik e végeredményében messzeható ügy megoldásához hozzászólni kívánnak, készséggel nyitjuk meg lapunk hasábjait. Több szem többet lát, több ész többet gondol és szükséges, hogy a fontos kérdés minél több oldalról megvilágosítsa és tisztázza legyen.

H I R E K.

— **A vármegye házából** Felsőleges Nagyszonyunk boldogult Erzsébet királyné Ő Felsőleges elhunytának évfordulója f. évi szeptember 10-re esvén, ezen okból a f. évi szeptember hó 10-re hirdett törvényhatósági bizottsági közgyűlés f. évi szeptember hó 10-én d. e. fél 9 órakor fog megnyitni, hogy a vármegye legmélyebb gyászának ezúttal is kifejezést adandó, a d. e. 9 órakor tartandó gyászsísteni tiszteleten a törvényhatóság testületileg résztvehesse.

— **Nevezetes emberek Sümegen.** Lócy Lajos dr. egyetemi tanár a lefolyt hét napján ismét Sümegen időzött s tanulmányozta városunk érdekes geológiai viszonyait. — F. hó 8-án pedig Eötvös Károly orsz. gyűl. képviselő Morocsa Kálmán kir. táblai bíró társaságában érkezett városunkba. Célja, hogy adatokat gyűjtson *Utadás a Balaton körül* című nevezetes művéhez, különösen pedig Kisfaludy Sándorné sz. Szededy Rozália alakjához, akiben a magyar nő eszményképét óhajtja megfesteni. Megszemlélte Kisfaludy szobrát, az Eitner testvérek börtömrát és a Darnay muzeumot, hol Kisfaludy kéziratait tanulmányozta. 7-én d. u. pedig a kórházat, a híres Ramassotter-pincéket szemlélte meg, amelyeknek megalapítóját, Ramassotter Vincét annyi melegséggel írta le említett munkájában. Eötvös ittléte alatt Eitner Sándor takarékpénztári igazgató vendége volt. — Vay Sándor gróf, ismert regényíró és novellatíró és Uj Idők megbízásából

Darnay Kálmán muzeumának megtekintésére Sümegre érkezett, hogy nevezett lapokban ismeresse a muzeumot. Vay Sándor gróf Darnay Kálmán vendége volt.

— **Dr. Ruzsicska Kálmán** kir. tanácsos, tanfelügyelő e hó 5-én Sümegre érkezett. Eitner Sándor iskolaszéki elnökkel és Bánfi Alajos igazgatóval behatóan értekezett a gazdasági ismétlő iskolai oktatás viszonyairól. Nevezetesen arról a körülményről, mennyiben közelíti meg a mai ismétlő iskolai oktatás a miniszteri tantervnek az ismétlő iskolák gazdasági gyakorlati képzését. A kir. tanfelügyelő óhajtáná e két momentumot oly közelségbe hozni, amint ezt a város által ajánlott faiskolai telep és ismétlő iskolai javadalmazás egyelőre lehetségessé teszik. A kir. tanfelügyelő még az esti vonattal Zala-Szent-Grótra utazott, hogy az ottani gazdasági ismétlő iskola és iparos inasiskola szervezését támogassa.

— **Magyar név.** Kohn Vilmos kiskoru csabrendeki lakos vezetéknevét Markóra változtatta belügyminiszteri engedéllyel.

— **Képviselői beszámoló.** Bogay Máté, a keszthelyi kerület országgyűlési képviselője aug. 2-án tartotta beszámolóját Keszthelyen. A képviselőt a szabadelvű párt elnöke Battlyány József gróf üdvözölte. Bogay részletesen ismertette az országgyűlés négy évi munkásságát, méltatta a nemzeti párt küzdelmét, amelynek ő is tagja volt, majd Szell Kálmán kormányzóságáról szólt meg elismeréssel. A beszámoló után Beck Sándor takarékpénztári igazgató tolmácsolta a választók köszönetét és bizalmát. Szell miniszterelnököt táviratban üdvözölték. A választók kívánságára Herteleny Ferenc, a tapolcai kerületnek inént megválasztott képviselője is hosszabb, élénk hatást keltő beszédet mondott. Erre a gyűlés bevezetője. — A zalaszentgróti kerület képviselője, Kálmán Károly szeptember hó 23-án, délután Sümegen tart beszámolót.

— **A közbirtokosok értekezlete.** A sümegi eljáróság szeptember 2-án értekezletre hívta össze a közbirtokosokat, hogy a legelőügy rendezésére az első lépést megtegyék. Az értekezlet, melyen a birtokosok igen nagy számmal vettek részt, *Posszonyi József* városbíró nyitotta meg s a jegyzőkönyv vezetésére *Malomsoky János*t, hitelesítésére *Németh Lajos*t és *Kovács Mihály*t kérte föl. Esetelvé az immár 86 év óta fennálló rendezetlen viszonyokat, kifejtette, hogy úgy a városnak, mint a testületnek, mint a közbirtokosságoknak érdeke a legelőügy rendezését elodázhatatlanná teszi. A sümegi járás főszolgabírója 1858. sz. rendeletével utasította az eljárásról, hogy a legelő rendezése ügyében haladéktalanul indítsa meg az eljárást. Ennek a rendeletnek folyamánya az értekezlet. Kérte a jelenvoltagekat, az ügyhöz méltó higgadsággal, szenvedély nélkül szóljanak a tárgyhöz. Majd föltette a kérdést: kívánja-e a közbirtokosság, hogy a legelő tulajdonjoga a városról a közbirtokosságra irassék át. Minthogy az értekezlet az átírás mellett nyilatkozott, a város képviselőtestületével való tárgyalás szükségessége került föl. E tárgyalásra az értekezlet bizottságot küldött ki, ennek tagjai a következők: *Surgóth Miksa*, *Varga Lajos*, *Szakmáry János*, *Balasics Antal*, *Nagy József* (nyírádi), *Németh József* (osászi), *Pressing József*, *Kulcsár Gyula*, *Rieger János*, *Szabó Zsigmond*, *Oszkai Ferenc* (öreg), *Faludi Antal*, *Szakmáry Gusztáv*, *Szifjártó György*, *Varga József* (gulyás), *Scheiber L. Sándor*, *Gróf József* asztalos, *Pál Kálmán*, *Szifjártó Mihály* (öreg), *Zeil Antal*, *Anda János*, *Dörnyey József*, *Szakmáry János*, *Sipos József*, *Hetyey György*, *Gombai József*, *Péter János*, *Szabó László*, *Kaufmán Géza*, *ifju Végli Gábor*, *Talabér Károly*, *Penc Mihály*, *Bleivisz József*, *Györy János* és *Licsár József*. Ezzel az értekezlet véget ért.

— **Vasúti forgalmunk érdekében.** Tapolca községi bírja. *Glázer Sándor* a hét folyamán egy kérvényt küldött át *Posszonyi József* sümegi bíróhoz. Ebben vagy másfél száz tapolcai lakos arra kéri a MÁV igazgatóságát, hogy a nyári menetrendet a téli is meghagyni sziveskedjék és a Tapolca-Kis-Czell között már alkalmazott közvetlen személykocsit ismét hozzák be. A kérelmet fontos közzgazdasági és fogalmi okokkal támogatják. *Glázer* kísérő levelében hasonló kérvény benyújtására kérte föl városbírókat, mire a város házában a kérvényt elkészítették és tömeges aláírással szintén fölterjesztették. Kívánatos volna, hogy a kérelem sikere legyen. A városoknak a vasútra adott nevezetes segédelme és fontos közzgazdasági érdekek egyaránt megérdemlik, hogy a megokolt kérelmet az igazgatóság teljesítse.

— **Beiratások.** A sümegi állami reáliskola I. osztályába 25, a II-ikba 28, a III-ikba 19 és a IV-ikbe 18 tanuló iratkozott be. A magántanulók száma 3, az összes létszám tehát 98. A felső leányiskola I. osztályába 24, a II-ikba 16,

összesen 40 leány iratkozott be. Az elemi iskolába a négy fiúosztályban 75, a hat leányosztályban pedig 77 tanuló jelentkezett, valamivel több a szokásos szám negyedrésznél. Az ipariskolába a beiratások f. hó 6-án, csütörtökön kezdődtek. Jelentkezett összesen két szál inas.

— **A szőlők.** Megáldotta az Isten az embernek munkáját. Két kézzel rakta rá az áldást a mosolygó, dús fürtök képeiben a tőkékre. A gazdák édes örömmel, csillogó reménytel szemlélik a megrakott tőkét és jogos várakozással néznek a szüret elé, mert ha e hó folyamán kedvező időjárás lesz, akkor jó és sok mustot szűrnek gazdáink a hordókba. Különösen a jól kezelt szőlők derekasan kitétek magukért. Ime a példa, hogy az alapos munka, a kellő trágyázás és a peronoszpóra és lisztharman ellen való védekezés — bár sok költségbe kerül — gazdag kamatokat hajt ma is. Az utóbbi hetekben azonban a peronoszpóra egyes helyeken erősebb mértékben mutatkozott s a levelek jó részét lepörkölte. Olyan szőlőkön esett ez meg, akiknek gazdái nem eléggé fűcskendeztek. Tanulság: A szőlőknek is add meg, ami a szőlőé. Jó lesz jövőre megszívlelni.

— **Esküdtzéki főtárgyalások Zala-Egerszegen.** Ebben az évben, az új itélkezés életbe léptetésétől fogva Zala-Egerszegen a 3-ik ülészsaka lesz az esküdtbírósnak szeptember 17 — 19-én. Mindeniken több rendbéli büntügyet tárgyalnak. Ezen a harmadik ülészsakon is 8 büntügyet fognak tárgyalni. Egyik tárgyalásnak *Mertich Károly* sasföldi lakos a főhőse, aki szándékos emberölés kísérletével van vádolva, a másik vádlott *Nagy Sándor* hetési lakos halált okozott súlyos testi sértésért, a harmadik *Horváth Károly* székelylakos szintén emberölésért van vádolva. Az esküdtbírósnak elnöke a z.egerszegi kir. törvényszéktől *Strausz Lajos* bíró s szavazó bírák *Skoday Aurél* és *Szirmay Béla* bírák lesznek, jegyző *Horváth János*. Az esküdtzök megalakítására a következő esküdttek vannak kisorolva: *Feleki Alajos* dr. ügyvéd (Sümeg), *Magethy Géza* uradalmi felügyelő (Alsó-Lendvén), *Skublics Jenő* földbirtokos (Z.-Egerszeg), *Puteáni Géza* báró földbirtokos (Szigliget), *Fatér János* földműves (Nagy-Pali), *Zathurecky Márton* földbirtokos (Türje-Zsigmondháza), *Semetke József* földbirtokos (Gógánfa), *Lamm Leo* urad. pénztáros. (Bellatine), *Soós Károly* földműves (Dedes), *Riszner Ferenc* urad. pénztáros (Sümeg), *Bárdi György* dr. közjegyző (Sümeg), *Békésy István* földbirtokos (Diszöl), *Szvaty Béla* erdész (Tapolca), *Talabér László* földbirtokos (Gyűrűs), *Hajgató József* földműves (Ságod), *Németh Sándor* tanító (Csabrendek), *Singer Bernát* dr. rabbi (Tapolca), *Szekér Vince* földbirtos (Salomvár), *Isó Ferenc* ügyv. (A.-Lendva), *Kis Dénes* polg. isk. ig. (A.-Lendva), *Deme Gyula* gazdatiszt (Petesháza), *Virkus Lajos* földbirtokos (K.-Kalóca), *Eitner Sándor* földbirt. (Salomvár), *Bezerédj László* földbirt. (K.-Görbő), *Glázer Gyula* tanító (Z.-Szt.-Grót), *Nagy Sándor* földbirtokos (Kis-Eörs), *Boschán Gyula* ügyvéd (Z.-Egerszeg), *Botffy Péter* gyógyszerész (Zala-Szt.-Grót) *Kelleinen Károly* dr. reálisk. igazgató (Sümeg), *Berta Lajos* gazdatiszt (Lendva-Ujfalu). Helyettes esküdttek: *Németh Ignác* földbirtokos (Z. Egerszeg), *Rosenthal Jenő* dr. orvos (Z. Egerszeg), *Nemes Gyula* s. telekkönyvvezető (Zala-Egerszeg), *Szűcs Dezső* bírő (Kisfalud-Zalaszent-Iván), *Baumgartner József* ny. tészi bíró (Zala-Egerszeg), *Fangler Mihály* keresk. (Z.-Egerszeg), *Matusek Richárd* ker. isk. tanár (Z. Egerszeg), *Skublics Károly* földbirtokos (Bessenyő), *Fischer László* kereskedő (Z.-Egerszeg)

— **Az új bankjegyek.** Az osztrák-magyar bank e hó 14-én szándékozik az új 20 koronás bankjegyeket forgalomba hozni. A 10 koronás bankjegyek kibocsátására csak később kerül a sor, még pedig azért, hogy elejét vegyék a 10 ftos és 10 koronás bankjegyek között fölmerülhető zavaroknak.

— **Bortermelők figyelmébe.** Azok a bortermelők, akik kis mértékben való elárulással nem foglalkoznak, a kedvezményes adó biztosítása végett fogyasztásukat szeptember 15-ig a községi eljárásnál jelentsék be.

— **Fogtechnikus Tapolcán.** Több tapolcai lakos felhívására a már Sümegen is ismert *Scharpf Jenő* községi fogtechnikus Tapolcán (a Wolf-szállóban) szept. hó 12-től 18-ig, mint fogtechnikus fog működni.

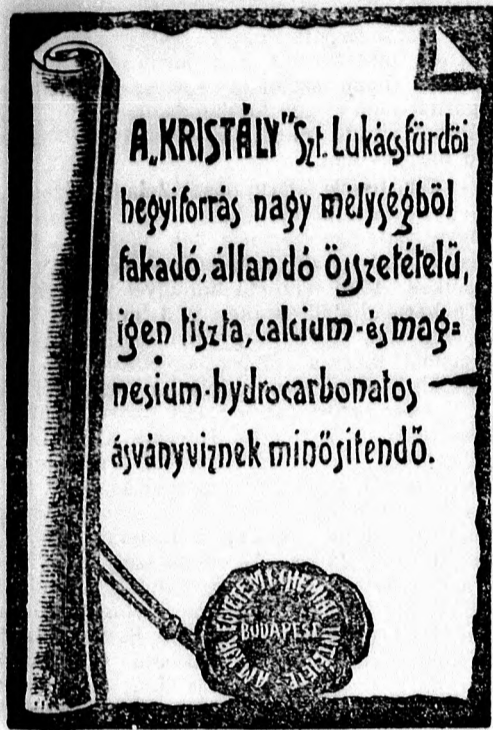
— **Megszűnt sertésvész.** Csabrendeken végre megszűnt a régóta uralkodó sertésvész s a hatóság a zárlat alól feloldotta a községet.

— **I^a boros hordó** 7 darab, 5—600 literes, igen jó állapotban kapható egyenként is Würzburger Jakalnál, Sümegen.

— **A legízletesebb asztaliviz a Kristály Szent Lukácsfürdői hegyiforrás**, melyet mint egészséges ásványvizet több száz orvos ajánl.

— **„Becsüld a nőt,”** mondja a köllő, az ő gondosságára van bízva a család testi és szellemi

java. Mert a hivatását egész odaadással követő férfi, nem gondoskodhatik saját testének táplálékáról, amely asztalára jön. De a háziasszonynak is nehéz mindig a helyest találni, felelőssége már a reggeli kávénál kezdődve. Bizonyos tehát, hogy a legkitünőbb, az egészségre legjóttevőbb és kiválóan kellemes ízű kávéital a bakkavénak félig Kathreiner-féle Kneipp maláta-kávéval való vegyülete. Százegyszeres megfigyelés és tapasztalat ajánlja ezt a legjobb kávékeveréket minden háziasszonynak és anyának egy igazán valódi családikávé készítésére, amely a megkívánt kellemes gerjesztés mellett, bizonyos mennyiségű tápanyagot és erősítőt is szolgáltat. A Kathreiner-féle Kneipp maláta-kávé mindenütt kapható, valódi azonban csakis az ismert eredeti csomagokban.

Kapható:

MÁRKUS SALAMON FIA

üzégnél,

SÜMEGEN.

HORVÁT GÁBOR

könyvnyomdája, könyv- és papirkereskedő
SÜMEGEN.

Elkészít mindentféle nyomtatványokat, u. m.

művek, folyóiratok, ügyvédi nyomtatványok, gyászlapok, eljegyzési és esketési kártyák, számlák, levélpapírok és borítékok **izléses kivitelben** jutányos árak mellett.

Teljes raktár körjegyzői nyomtatványokból.

SÜMEGI KÉPES LEVELEZŐ-LAPOK

dús választékban, ugyszintén

VIRÁGOS KÉPES LEVELEZŐ-LAPOK

10 darab 20 fillérért

kapható.

Nagy választék

képes levelező-lap albumokban.

HIRDETÉSEK

jutányos áron felvételnek

A SÜMEG ÉS VIDEKE KIADÓHIVATALÁBAN.

Esemény

a magyar

irodalomban!

NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET

AZ EGYETEMES TÖTÉNELEM
KLASSIKUS KÖNYVE, A LEG-
GAZDAGABB TÖRTÉNELMI
KÉPTÁR

Tizenkét kötetben

Eddigelő három kötet jelent meg. — Négyhavasint jön egy-egy kötet

Bővebbet a prospektus, melyet mindenki ingyen kap.

A teljes mű ára 192 korona.

Szerkeszti a legkiválóbb magyar írók közreműködésével:

Marczali Henrik

Megrendelhető

3 koronás csekély havi részletfizetésre

rendelőlapp segélyvel, mely kivágandó és levelezőlapra ragasztva, hozzánk beküldendő.

Réval Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest VIII., Bliót-ut 13.

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET

azért eseménye a magyar irodalomnak, mert az első teljes, tökéletes, minden igényeknek megfelelő világtörténelem.

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET

megjelenésével minden más világtörténelmi mű elavult és értéktelenné vált.

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET

az élet bibliája és nélkülözhetetlen mindenkinek, a ki művelt ember akar lenni.

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET

az a mű, melyből az egyén, a család, a társadalom hazaszeretettel és összetartást tanul.

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET

fejleszti a műizlést, táplálja a tudást, nemeseíti a lelket

A NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET

brillians stílusával és pompás illusztrációival nemcsak tanít, hanem oktatta gyönyörködtet is és a legnagyobb szellemi élvezetet nyújtja.

Ezennel megrendelem a Réval Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaságtól Budapestén a

Nagy Képes Világtörténet

ezt a művet 12 kötetben 192 koronáért, tudomásul véve, hogy eddigelő három kötet jelent meg a további kötetek 4 havonként jelennek meg. Kételem magam a társaság pénztárába Budapestén a szállítástól kezdve 3 koronát havonként mindaddig befizetni, míg a mű teljes vételára törlesztve nincsen. Az esetleg elmaradó részeket költségmentesen postai megbízás útján szedhetők be és ennek be nem váltása esetén a mű teljes hátralékos vételára esedékesedik válik. A mű további kötetet a megjelenéshez képest az árszabály arányában szállítandók.

Név:

Költ:

Állás: